

Predmet: SAOPŠTENJE O IZBORNOM PROCESU

Poštovani,

Gradanska alijansa i Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM) žele da informišu javnost o svojoj ocjeni nedavno održanih parlamentarnih izbora u Crnoj Gori. Smatramo da su izbori protekli u demokratskoj atmosferi, uz poštovanje fundamentalnih prava i preporuka i standarda OEBS-a i Savjeta Evrope, ali da postoje oblasti u kojima izbornu praksu treba dodatno unaprijediti sa ciljem izgradnje neophodnog povjerenja u izborni proces. Ovi izbori su takođe pokazali da pojedine političke partije i dalje pokazuju nespremnost da prihvate standarde razvijenih demokratija kada je u pitanju ukupan izborni proces.

Primjedbe u Izvještaju Biroa za demokratske institucije i ljudska prava (OSCE - ODIHR) i Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope, između ostalog, odnosile su se i na zloupotrebe državnih resursa tokom predizborne kampanje. Iako smo upomo ukazivali na kršenje zakona i zloupotrebe koje tradicionalno opterećuju predizbornu kampanju, kao i uvijek, sve je ostalo na ispraznoj retorici nadležnih. Pored zakona koji ih zaista ograničava u ovlaštenjima, nadležne institucije nijesu pokazale volju da se konkretnije pozabave ovim pitanjima i konačno propišu sankcije za sve koji su kršili zakon. Smatramo da je u narednom periodu, u slučajevima kada se radi o zloupotrebama od strane visokih državnih funkcionera, neophodno konačno izmijeniti zakonsku regulativu kako bi ove zloupotrebe imale za posljedicu sankcije i poštovanje zakona Crne Gore i u konačnom, ravnopravnu izbornu utakmicu. Neophodno je definisati da sve resurse koji se na ovaj način troše (službeni automobili, troškovi obezbjeđenja, troškovi za službene telefone...) nadoknadi izborna lista na kojoj se nalaze visoki državni funkcioneri što je, takođe, iskustvo zemalja razvijene demokratija.

Negativna kampanja i oštra retorika su značajno okarakterisali i ovo predizborno utrkivanje, što definitivno ne doprinosi sazrijevanju samog izbornog procesa u Crnoj Gori. Ovakav pristup, dominantno primijenjen od strane vladajuće koalicije, a notiran i od strane ODIHR-a, prosječnog crnogorskog birača udaljava od opredjeljivanja za konkretna rješenja koje partije nude za probleme sa kojima se trenutno suočava crnogorsko društvo. Političke partije se konačno moraju mijenjati i pokazati veći stepen odgovornosti prema društvu u cjelini.

Tokom ove predizborne kampanje posebno je došao do izražaja problem u implementaciji Zakona o finansiranju političkih partija. Primjećujemo da je i dalje poseban problem nizak nivo transparentnosti finansiranja partija i veoma slaba kontrola koja se vrši u toj oblasti. Kao i kada su u pitanju zloupotrebe javnih funkcija i nedostataka u samom Zakonu o izboru odbornika i poslanika i ovdje se problemi sastoje u nedovršenosti važećeg Zakona o finansiranju političkih partija, koji ne obezbjeđuje visok

nivo transparentnosti finansiranja, dok su procedure za kontrolu i sankcionisanje koje bi obezbijedile da nadležne institucije konačno i rade svoj posao, nepotpune i nejasne. U takvim uslovima i iz ove predizborne kampanje možemo zaključiti da su se političke partije mahom prije odlučile za korišćenje i zloupotrebljavanje jedne ovakve situacije nego što su pokazale svoju demokratsku zrelost i poštovale odredbe ovih zakona.

Potrebno je uticati na tužilaštvo da se zainteresuje za problematiku kršenja zakona tokom izbornog procesa. Ni nakon četiri godine tužilaštvo se nije oglasilo povodom navoda da su glasali pojedinci koji su u trenutku glasanja bili u zatvoru u inostranstvu. Takođe, veoma je važno da se nastave dalje aktivnosti sa ciljem sređivanja biračkog spiska.

Na kraju, tokom izbornog dana 14. oktobra 2012. godine, Centar za društvena istraživanja Fakulteta političkih nauka je, po standardnoj metodologiji u razvijenim demokratijama, po prvi put u Crnoj Gori sproveo exit poll istraživanje, odnosno izlaznu anketu. Exit poll je metod procjene izbornih rezultata koji se u demokratskim zemljama primjenjuje preko 50 godina, a čija je svrha da se dobije ocjena rezultata izbora u veoma kratkom roku, što je u funkciji pravovremenog informisanja javnosti. Osuda ovog načina istraživanja pokazuje nedostatak političke kulture i nedostatak poštovanja elementarnih principa izbornog procesa, što direktno može imati negativan uticaj na snaženje povjerenja u izborni proces. Ono na šta svakako treba obratiti posebnu pažnju jeste da se uvijek takva istraživanja sprovode u skladu sa propisanim procedurama, a da navode o eventualnim kršenjima tih procedura treba ispitati kako se na značaj jednog ovakvog istraživanja ne bi bacala sjenka, a sami proces dovodio u pitanje.

Podgorica, 18. oktobar 2012.

S poštovanjem,

Boris Raonić

Nenad Koprivica

Predsjednik Građanske alijanse

Izvršni direktor CEDEM-a